

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 5/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Ján Segeč s.r.o., Skuteckého 26, Banská Bystrica, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Ssk/150/2022 z 26. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Ssk/150/2022 z 26. apríla 2023. Sťažovateľ navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správneému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho si sťažovateľ uplatňuje primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 euro a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu vyplýva nasledujúci skutkový stav veci:

Sťažovateľ žiadosťou doručenou Sociálnej poisťovni, ústrediu 8. marca 2021 žiadal o vydanie rozhodnutia k splneniu nároku na starobný dôchodok pri zmene zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) od 1. januára 2020. V žiadosti uviedol, že predchádzajúcou e-mailovou komunikáciou z 8. februára 2021 sa obrátil na pobočku v Banskej Bystrici s dopytom na splnenie podmienok

nároku na starobný dôchodok od roku 2021 a žiadal, aby mu bol dôchodkový vek určený podľa prílohy 3b zákona o sociálnom poistení. Sociálna poisťovňa listom označeným ako „*Dôchodkový vek - oznámenie*“ z 21. apríla 2021 sťažovateľovi oznámila, že jeho dôchodkový vek je 62 rokov a 10 kalendárnych mesiacov, pričom dôchodkový vek dovŕši 2. mája 2022. Sociálna poisťovňa v oznámení uviedla, že sťažovateľov dôchodkový vek bol určený podľa § 65 ods. 2 zákona o sociálnom poistení a je uvedený v prílohe 3a zákona o sociálnom poistení. Sťažovateľ podľa ním oznámených údajov a ani podľa údajov uvedených v informačnom systéme Sociálnej poisťovne nevychoval žiadne deti a dôchodkový vek bol určený s prihliadnutím na túto skutočnosť. Sociálna poisťovňa následne listom č. 590 702 6895 z 5. mája 2021 sťažovateľovi k jeho žiadosti doručenej Sociálnej poisťovni, ústrediu 8. marca 2021 uviedla, že od 1. januára 2020 je možné zohľadniť výchovu dieťaťa na určenie dôchodkového veku žene aj mužovi. Podľa § 60a ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 321/2019 Z. z. to isté obdobie výchovy toho istého dieťaťa sa zohľadní len raz a len jednému poistencovi. Z uvedeného vyplýva, že obdobie výchovy dieťaťa sa najskôr vždy zohľadní žene, ktorá dieťa porodila, mužovi je možné zohľadniť výchovu dieťaťa len vtedy, ak ju nie je možné zohľadniť žene. Ďalej z údajov, ktoré sťažovateľ uviedol, je zrejmé, že jeho manželka sa narodila v roku 1952 a vychovala dve deti. Zohľadnením výchovy dvoch detí dôchodkový vek dovŕšila v roku 2007 a má teda možnosť si uplatniť nárok na starobný dôchodok.

Sťažovateľ so Sociálnou poisťovňou nesúhlasil a argumentoval, že dôchodkový vek mu mala Sociálna poisťovňa určiť podľa prílohy 3b zákona o sociálnom poistení. Sťažovateľ pritom uviedol, že jeho manželka si nemohla a nemôže z objektívnych dôvodov uplatniť nárok na zohľadnenie výchovy dvoch detí podľa novelizácie predmetného zákona. Novela zákona o tomto ročníku 1952 nepojednáva, do jej znenia nie sú ani zahrnutí poistenci ročníka 1952 a viac, ale poistenci ročníka 1956 a viac. Jeho manželka je od roku 1987 poberateľkou úplného invalidného dôchodku z dôvodu vážneho úrazu v autobuse pri ceste do zamestnania v roku 1985, keď utrpela úplnú paralýzu hornej končatiny pri trieštivej zlomenine a nemôže Sociálnu poisťovňu požiadať o starobný dôchodok späť k dátumu 7. apríla 2007, pretože je poberateľkou doživotnej úrazovej renty vyplácanej ALIANZ – Slovenskou poisťovňou, a. s., formou náhrady straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo invalidite a v prípade uplatnenia starobného dôchodku by sa vystavovala možnej ujme vrátenia časti poberanej renty vyplácanou komerčnou poisťovňou za predmetné obdobie. Z uvedených dôvodov podal sťažovateľ na Krajskom súde v Banskej Bystrici žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti opatrenia Sociálnej poisťovne č. 590 702 6895 0 z 21. apríla 2021, ktorým podľa prílohy 3b zákona o sociálnom poistení nebolo vyhovené jeho nároku na priznanie starobného dôchodku.

Krajský súd rozsudkom č. k. 28Sa/12/2021-57 z 19. mája 2022 zamietol žalobu sťažovateľa podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“). Následne napadnutým rozsudkom zamietol najvyšší správny súd aj kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti predmetnému rozsudku krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti v prvom rade namietal, že najvyšší správny súd v napadnutom rozsudku zmätočne prevzal časť hodnotiacich záverov z rozsudku krajského súdu,

pričom krajský súd podľa sťažovateľa zahrnul do odôvodnenia svojho rozsudku skutkové závery, ktoré nemali oporu vo vykonanom dokazovaní. Sťažovateľ tiež spochybňoval výklad relevantných právnych predpisov zo strany konajúcich súdov, pričom tento podľa sťažovateľa nesprávny výklad mal za následok porušenie jeho práv na spravodlivý súdny proces.

4. Sťažovateľ poukázal aj na to, že najvyšší správny súd sa nevyjadril k jeho tvrdeniam (v kasačnej sťažnosti, pozn.), že *„postup podľa zákona a podľa prílohy 3b nastupujú subsidiárne pre sťažovateľa napríklad len vtedy, ak manželka sťažovateľa zomrie, t. j. spája účinnosť zákona iba s touto právnou skutočnosťou.“*. Sťažovateľ tiež tvrdil, že jeho manželka sa po formálnej stránke starala o deti do roku 1994, keď mali 8 rokov a 3 roky, potom v starostlivosti o deti pokračoval on, pretože od roku 1987 až do súčasnosti je jeho manželka poberateľkou úplného invalidného dôchodku. Ani k tejto okolnosti sa podľa sťažovateľa najvyšší správny súd nevyjadril.

5. Ďalej sťažovateľ vykladal § 258 zákona o sociálnom poistení (Poistenkyňa, ktorá v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2014 dovŕši dôchodkový vek podľa § 65 ods. 4 až 8, sa výchova dieťaťa posudzuje podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.) tak, že poistenkyňa si môže vybrať *„tak ako je to umožňoval zákon o sociálnom zabezpečení a preto manželka sťažovateľa splnila podmienky nároku na starobný dôchodok podľa jej výberu bez nároku na uplatnenie výchovy 2 detí, a to v roku 2009 vo veku 57 rokov.“*. Sťažovateľ tu bez akéhokoľvek kontextu k napadnutému rozsudku najvyššieho správneho súdu tvrdí, že Sociálna poisťovňa aj Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky nesprávne určili, kedy manželka sťažovateľa dovŕšila potenciálny dôchodkový vek, hoci nikdy nezačala poberať starobný dôchodok. Najvyšší správny súd tiež podľa sťažovateľa nezohľadnil striedavú starostlivosť oboch rodičov podľa § 60a ods. 3 zákona o sociálnom poistení, čo podľa sťažovateľa iba podčiarkuje jeho nesystematický a nesprávny výklad zákona o sociálnom poistení. Podľa sťažovateľa správnym výkladom relevantných zákonných ustanovení by bol ten (ktorý uviedol aj vo svojej kasačnej sťažnosti, pozn.), že ak nastane prípad, keď nemožno dôchodkový vek pri výchove detí zohľadniť žene podľa zákona o sociálnom poistení, tak nastupuje subsidiárne nižší dôchodkový vek pre muža narodeného po roku 1956 (podľa prílohy 3b zákona o sociálnom poistení), ktorý preukázane splnil všetky zákonné podmienky uznania dôchodkového veku muža narodeného po roku 1956 a ktorý dieťa/deti vychoval. Podľa sťažovateľa ale najvyšší správny súd v napadnutom rozsudku neuviedol žiadny výklad, iba opakovane citoval situáciu uvádzanú v dôvodovej správe ako príklad životnej situácie, a to že iba právna udalosť – smrť ženy môže spôsobiť vznik práva na zohľadnenie výchovy detí pre poistenca – muža.

6. Sťažovateľ napokon podotkol, že správnu žalobu, ako aj následnú kasačnú sťažnosť podával ako fyzická osoba, ktorú mal najvyšší správny súd posudzovať neformálne podľa § 202 ods. 2 prvej vety SSP. To podľa sťažovateľa znamenalo, že správny súd nebol viazaný rozsahom ani dôvodmi žaloby a správnu žalobu mal posudzovať aj v inom, spravidla väčšom rozsahu a z iných dôvodov, ako žalobca – fyzická osoba namieta. V tomto prípade ale najvyšší správny súd dôvody žaloby, naopak, zúžil, resp. v niektorých zásadných otázkach mechanicky opakoval/citoval správny súd, ktorého rozsudok sťažovateľ napadol kasačnou sťažnosťou, s prebratím jeho výkladu § 65 ods. 2 vety za bodkočiarkou zákona o sociálnom poistení a tiež s tvrdením, že výklad sťažovateľa *„by nebol výklad zákona, ale doplnenie zákona.“*. Sťažovateľ sa s týmto výkladom zákona zo strany správneho súdu, resp. najvyššieho správneho súdu nestotožňuje, k tomuto ich výkladu

nemá dôveru a nepovažuje ho za správny, pretože bez náležitého odôvodnenia rozhodnutia je iba subjektívnym tvrdením súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu.

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Napriek pomerne nekoherentnej a ťažko zrozumiteľnej forme ústavnej sťažnosti sťažovateľa je zrejmé, čo ňou sťažovateľ chcel vyjadriť – princíp, že ak sa z akéhokoľvek dôvodu neuplatní výchova maloletých detí pri určení dôchodkového veku manželky, uplatní sa automaticky pri určení dôchodkového veku manžela. Najvyšší správny súd na to v napadnutom rozsudku uviedol, že v prípade sťažovateľa *«... pre postup podľa prílohy 3b zákona o sociálnom poistení bola splnená len zákonná podmienka jeho veku, avšak neboli splnené ďalšie zákonné podmienky a to preukázanie, že „obdobie výchovy dieťaťa nemožno zohľadniť na určenie dôchodkového veku žene (jeho manželke) a že on deti vychoval“.* Sám žalobca potvrdil, že jeho manželka sa o deti starala do roku 1994, kedy jej bolo odňaté výchovné, od roku 1987 je poberateľkou úplného invalidného dôchodku z dôvodu vážneho úrazu v roku 1985 a nemôže Sociálnu poisťovňu požiadať o starobný dôchodok späť, nakoľko je poberateľkou doživotnej úrazovej renty. Skutočnosť, že jeho manželka má zdravotné postihnutie, nijakým spôsobom nepodmieňuje, že jej pre určenie dôchodkového veku obdobie výchovy detí nemožno zohľadniť, keďže zákonodarca s uvedenou skutočnosťou nespája stratu spôsobilosti ženy na starostlivosť o deti. Žalobca nijakým dôkazom nepreukázal, že by starostlivosť o deti prešla výlučne na neho. Zákonodarca v právnej norme § 60a ods. 2, písm. a/ zákona o sociálnom poistení ustanovuje, že do obdobia osobnej starostlivosti o dieťa sa započítava aj obdobie, počas ktorého sa poistenec nemohol o dieťa starať z dôvodu svojho nepriaznivého zdravotného stavu. Pokiaľ teda sťažovateľ žiadal započítať výchovu detí z dôvodu, že jeho manželka sa o deti nemohla starať z dôvodu jej zdravotného postihnutia v dôsledku úrazu, od roku 1987 bola nepretržite poberateľka invalidného dôchodku, od 14.9.1994 jej bolo následne odňaté výchovné na deti, z vyššie citovanej právnej úpravy jednoznačne vyplýva, že zdravotné postihnutie manželky sťažovateľa samo osebe nemôže mať za následok, že toto obdobie by sa jej nezohľadnilo ako obdobie osobnej starostlivosti o dieťa /deti/ pre vznik jej nároku na starobný dôchodok. Odňatie výchovného rozhodnutím Národnej poisťovne jeho manželke tiež nie je dôkazom preukazujúcim stratu jej spôsobilosti podieľať sa na výchove detí a potom následne na zohľadnení tejto skutočnosti pre určenie jej dôchodkového veku. Kasačný súd v tejto súvislosti dáva tiež do pozornosti sťažovateľa, že aj z právnej úpravy zákona o rodine vyplýva povinnosť oboch manželov nielen spolu žiť, ale súčasne aj vytvárať zdravé rodinné prostredie pre výchovu detí. Neobstojí ani tvrdenie žalobcu, že vzhľadom k tomu, že výchova detí jeho manželkou je posudzovaná podľa zákona č. 100/1988 Zb., a preto nastupuje jeho právo na posúdenie výchovy detí podľa zákona o sociálnom

poistení. Predmetom preskúmvacieho opatrenia žalovanej nie je určenie dôchodkového veku manželky žalobcu a s tým posúdenie jej práva ako ženy na zohľadnenie výchovy detí, ale určenie dôchodkového veku žalobcu, ktorý žiadal pre určenie jeho skoršieho odchodu do starobného dôchodku zohľadniť výchovu dedí. V danej súvislosti kasačný súd upriamuje pozornosť žalobcu tiež na to, že pri posudzovaní splnenia zákonných podmienok pre vznik nároku na starobný dôchodok poistenca a jeho výpočet, je potrebné vychádzať zo znenia zákona upravujúceho sociálne zabezpečenie fyzickej osoby pre prípad staroby (starobný dôchodok) účinného v čase poistencom uplatneného nároku na starobný dôchodok, pričom zákonné podmienky podmieňujúce vznik nároku na starobný dôchodok musia byť splnené kumulatívne a v zmysle uvedenej zásady sa posudzuje aj doba zohľadňujúca (výchova detí) pre účely vzniku a výpočtu starobného dôchodku. Vzhľadom k uvedenému kasačný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa, ktorou odôvodňoval nesprávne právne posúdenie správnym súdom vo vzťahu posudzovania vzniku jeho nároku na starobný dôchodok pri zohľadnení výchovy detí, za účelovú a nedôvodnú.».

10. Z už uvedenej citácie je zrejmé, že najvyšší správny súd sa vyjadril k sťažovateľovým tvrdeniam, že jeho manželka sa starala o deti do roku 1994, keď mali 8 rokov a 3 roky, potom v starostlivosti o deti pokračoval on, pretože od roku 1987 až do súčasnosti je jeho manželka poberateľkou úplného invalidného dôchodku. Najvyšší správny súd okrem toho poukázal aj na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7So/108/2012 z 25. septembra 2013 a sp. zn. 9Sk/20/2020 z 24. marca 2021, v ktorých dospel k rovnakým, resp. obdobným záverom ako najvyšší správny súd v tomto prípade.

11. Z už uvedenej citácie tiež vyplýva, že najvyšší správny súd zrozumiteľne vysvetlil sťažovateľovi, že v predmetnom prípade neboli naplnené podmienky podľa § 65 ods. 5 zákona o sociálnom poistení, pretože pri potenciálnom výpočte dôchodkového veku jeho manželky mohla byť zohľadnená okolnosť výchovy maloletých detí. Samotné zdravotné postihnutie v tomto prípade neznamena, že jej pre určenie dôchodkového veku obdobie výchovy detí nemožno zohľadniť, keďže zákonodarca s uvedenou skutočnosťou nespája stratu spôsobilosti ženy na starostlivosť o deti.

12. K sťažovateľovej námietke týkajúcej sa nesystematického výkladu najvyššieho správneho súdu, čo sa týka § 65 ods. 5 zákona o sociálnom poistení, pretože neprihliadol na možnosť striedavej starostlivosti oboch rodičov podľa § 60a ods. 3 zákona o sociálnom poistení, ústavný súd konštatuje, že táto striedavá starostlivosť je možnosťou iba v prípade, ak súd rozhoduje o právach a povinnostiach rodičov k maloletým deťom, pričom v prípade sťažovateľa a jeho manželky takéto rozhodnutie súdu nikdy nebolo vydané (a sťažovateľ to ani netvrdil, pozn.). V prípadoch, keď manželia neboli rozvedení v období, keď sa starali o maloleté deti, alebo neobjavila sa potreba rozhodovať o právach a povinnostiach k maloletým deťom pri nezosobášených partneroch, toto ustanovenie o striedavej starostlivosti nemá žiadnu relevanciu. Inými slovami, striedavá starostlivosť v tomto zmysle sa nikdy neuplatňuje pri rodičoch, ktorí sa o maloleté deti starali spolu počas celého obdobia, keď boli deti maloleté.

13. Napokon ústavný súd dopĺňa, že § 202 ods. 2 prvá veta SSP (Správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne.) neznamena, že najvyšší správny súd musí vyhovieť kasačnej sťažnosti alebo správny súd musí vyhovieť správnej žalobe, ak ju podala fyzická osoba. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho správneho súdu nestotožňuje, nepostačuje

sama osebe na prijatie záveru o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

14. Ústavný súd ešte dodáva, že celá ústavná sťažnosť sťažovateľa bola napísaná nekoherentným až nezrozumiteľným spôsobom a ústavný súd dokázal identifikovať, o čo v nej sťažovateľovi išlo, iba vďaka zrozumiteľne a prehľadne opísanému skutkovému stavu v priloženom napadnutom rozsudku najvyššieho správneho súdu.

15. Ústavný súd teda konštatoval, že najvyšší správny súd sa tvrdeniami sťažovateľa zaoberal a svoje závery formuloval jasne a zrozumiteľne. Keďže napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnený, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho správneho súdu.

16. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

17. Ústavný súd teda pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu a namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. januára 2024

Libor Duľa
predseda senátu